

A photograph of three opera performers in elaborate 18th-century costumes. A man with a beard and powdered wig stands in the center, flanked by two women with large, ornate wigs and red velvet dresses. They are all looking towards the camera. The background is a solid blue color.

ÅRSRAPPORT 2017

**BERGEN
NASJONALE
OPERA**

IL TURCO IN ITALIA

Gioachino Rossini / musikk
Felice Romani / libretto

Domingo Hindoyan / Dirigent
Mark Lamos / Regi
George Souglides / Scenografi og
kostyme
Giuseppe di Iorio / Lys

Sylvia Schwartz / Fiorilla
Guido Loconsolo / Selim
Pietro Spagnoli / Geronimo
Pietro Adaini / Narciso
Giorgio Caoduro / Prosdocimo

Bergen Filharmoniske Orkester
Edvard Grieg Kor
Håkon Matti Skrede / Kormester

En ny produksjon fra
Bergen Nasjonale Opera,
i samarbeid med Stiftelsen Harmonien

Foto: Magnus Skrede, fra Il turco in Italia mars 2017. Gjelder også omslag

ÅRSRAPPORT 2017

Side	
5	OPERASJEFENS RAPPORT
8	OPERAÅRET 2017
10	UTVALGTE OMTALER
12	BARN OG UNGE
16	UNGE STEMMER
18	STYRETS RAPPORT
22	RESULTATREGNSKAP
23	BALANSE
28	NOTER

Foto: Monika Kolstad, fra festivalen Mimi Goes Glamping

OPERASJEFEN

2017 was a remarkable year for Bergen National Opera. With the benefit of exceptional funding for our 10th anniversary, we were able to continue to expand our opportunities to develop as a company, and to offer opera to a wide audience which included – for the first time – rural communities in Hordaland and Rogaland. We created four highly acclaimed main-stage productions on various scales, including two Scandinavian premieres: *Il Turco* in Italia; *Otello*; *Messias*; *Peter Grimes*. On a smaller scale, we created two new operas for young international and Norwegian soloists along with young community members: *Papirposeprinsessen*; *Mini-Carmen* and began the development of three new short operas by young Norwegian composers.

We performed at Festspillene i Bergen, Edinburgh International Festival, Borealis Festival, and presented our own festival in the fjords *Mimi Goes Glamping* – all to international media acclaim. At Håkonshallen, we presented 4 world-class recitals. In addition, we toured to 10 Vestland rural venues with a new version of Humperdinck's *Hans og Grete*, incorporating Class 7 children as participants in the opera performances at every venue after workshops at their schools.

We worked with the whole island of Ulvsnesøy, creating a major opera event with both prison inmates and staff, and through our schools' workshop/performance projects in Bergen and Hordaland, we involved a further 3000 children aged 11-19. In addition, we created 4 intimate performances for

Norway's historic hotels and continued to present our wonderfully inclusive OperaPub monthly, where so many young voices have the opportunity to perform.

Talent development is critically important to BNO, and enables us to support the wider Norwegian opera field. Our Unge Stemmer project now sees its senior students graduate to master degrees, and we are now developing a programme of opportunities for selected young Norwegian professional artists.

BNO's heartfelt thanks goes to all our funders, supporters and loyal friends who make our work possible, and whose generosity helps us to bring such a range of work to Bergen and to the Region. And further thanks to all our partners, our artists and creative teams, composers and collaborators both at home in Bergen and worldwide. Our gratitude to all of you who champion our work is limitless – your enthusiasm and loyalty is critical to our creativity and growth.

Mary Miller
Operasjef

95
arrangementer

23556
publikummere

3137
elever
involvert i
skoleprosjekter

– Mest imponerende under hele forestillingen var den amerikanske sopranen Latonia Moores tolking av Desdemona. **NRK / Eystein Sandvik om Otello**

OTELLO

Giuseppe Verdi / Musikk
Arrigo Boito / Libretto, etter
Shakespeare

Edward Gardner / Dirigent
Peter Mumford / Regi, design og lys
Stuart Skelton / Otello
Latonia Moore / Desdemona
Lester Lynch / Jago
Vladimir Dmitruk / Cassio
Remus Alazaroae / Roderigo
Jongmin Park / Lodovico
David Hansford / Montano
Hanna Hipp / Emilia
Ørjan Hartveit / En herold

Bergen Filharmoniske Orkester
Bergen Filharmoniske Kor
Edvard Grieg Kor
Collegium Musicum Kor
Bergen pikekor og Bergen guttekor
Håkon Matti Skrede / Kormester

En ny produksjon fra
Bergen Nasjonale Opera,
i samarbeid med Stiftelsen Harmonien

OPERA- ÅRET 2017

Konsserter i Håkonshallen

Takket være de ekstra midlene gitt i anledning av vårt 10 års-jubileum, presenterte Bergen Nasjonale Opera en unik konsertserie i den historiske Håkonshallen. Sae-Kyung Rim (Cio-Cio San i vår Madama Butterfly i 2016) akkompagnert av pianisten Stephen Higgins sang brilliant på italiensk og på morsmålet koreansk. Mezzosopranen Marianne Beate Kielland fremførte et rikholdig tidligmusikk-program sammen med Barokksolistene under ledelse av Bjarte Eike. Barokksolistenes neste konsert ble en dynamisk mix med tenoren Magnus Staveland og danseren Steve Player. Serien ble avrundet med en glitrende recital med Mari Eriksmoen, akkompagnert av Jie Zhang.

Private View

En av de mest suksessrike nye operaene i Europa de to siste årene, Private View, begynte som et samarbeid mellom Bergen Nasjonale Opera og Muziektheater Transparant i Antwerpen. BNO introduserte den belgiske komponisten Annelies Van Parys til dikteren Jen Hadfield på en av BNOs/AdOperas utviklingsakademier i 2015. Resultatet ble en fengslende og nyskapende kammeropera regissert av Tom Creed bygget på Hitchcocks film Vinduet mot bakgården (Rear Window). Samarbeidet ble utvidet til å inkludere seks andre co-produsenter fra Belgia, Nederland, Tyskland og Luxembourg. I 2016/17 vant Private View tre store priser, blant dem den prestisjefylte Fedora Prize for ny opera. Verket hadde premiere i Bergen 11. mars på Borealis-festivalen, med Neue Vocalsolisten Stuttgart og BIT20-ensemblet fra Bergen, med lysdesign av 33 1/3 Collective og kostymedesign av Viviane Coubergs.

Il turco in Italia

Brilliant, vakkert og tankevekkende: BNO hadde den skandinaviske premieren på Rossinis glitrende Il turco in Italia i mars, i en fullscenisk versjon i Grieghallen sammen med Bergen Filharmoniske Orkester – et eksempel på BNOs målsetning om å bringe klassiske, men frem til nå ukjente operaer til et norsk publikum. Operaen ble regissert av Mark Lamos, med praktfull scenografi og kostymedesign av George Souglides. Ensemblet bestod av spektakulære – og hovedsaklig italienske sangere – som med dette også opptrådte i Skandinavia for første gang. Forestillingen ble streamet live til hele verden. Dirigent var Domingo Hindoyan, med Guido Loconsolo som Il turco, Pietro Spagnoli som den ulykkelige og sjalu Geronio, Sylvia Schwartz som den frekke Fiorilla og Giorgio Caoduro som poeten, fikk oppsetningen topp kritikker.

Peter Grimes

I samarbeid med Bergen Filharmoniske Orkester og Festspillene I Bergen, åpnet BNO festivalen med en dramatisk og dypt gripende scenisk konsert av Britten's Peter Grimes, med et stort kor sammensatt av Bergen Filharmoniske Kor, Collegium Musicum Kor, Edvard Grieg Kor og Royal Northern College of Music. Tenoren Stuart Skelton, allerede kjent for denne tittelrollen, stod i spissen for det fremragende solistensemblet. Oppførelsen høstet 6 stjerners-kritikker i lokalpressen og etter to konserter i Bergen, ble Peter Grimes også fremført på Edinburgh International Festival i august der den fikk fremragende kritikker i den internasjonale pressen. Avisen The Guardian utropte den ut til “one of the top 10 musical events in the UK for 2017”.

Messias

Arbeidet med en ny versjon av Händels Messias av Malcolm Bruno og Caroline Ritchie la vekt på verkets opprinnelige formål om å fungere for teaterscenen. BNO bestilte og presenterte regissøren og videokunstneren Netia Jones' fullsceniske versjon av Messias i samarbeid

med Festspillene I Bergen. Jones la handlingen til et lokalsamfunn i vanskelige tider, med prøvelser, vaklende gudstro og fundamentalisme i kamp mot hverande. Med fire fine solister, tidligmusikk-ensemblet Barokksolistene og Edvard Grieg Kor, skapte BNO en unik og følelsesmessig kraftfull oppsetning på Den Nasjonale Scene som raskt ble utsolgt, og fikk flotte kritikker både lokalt og internasjonalt.

Opera på Fedje

I 2017 brakte BNO også opera til øya Fedje, der unge kunstnere opptrådte for et entusiastisk publikum av både øyboere og tilreisende. Noen reiste fra Bergen på historiske M/Y Faun, som deretter brakte dem videre til BNOs festival Mimì Goes Glamping neste dag. På Fedje medvirket den norske sopranen Nora Oleanne Sårheim, pianisten Marco Nouwens, i tillegg til mezzosopran – og bratsjist i Bergen Filharmoniske Orkester, Rushana Brandanger.

Mimì Goes Glamping

BNOs sommerfestival ble arrangert i strålende sol, og som tidligere år, i samarbeid med Villa Åmot i Sunnfjord. Festivalen har vakt oppsikt rundt om i Europa for den spesielle kombinasjonen av opera, unge sangere, arrangementer utendørs, fantastisk mat og uvanlige innslag: Arier ombord på historiske fartøy, opera på låven, diktopplesning, kåseri og hage-vandring, yoga og konserter i måneskinn.

Til årets festival i august produserte vi to nye operaer – en mini-Carmen og den nye “community”-operaen Papirposeprinsessen bygd på Robert Munchs populære og kritikerroste barnebok. Begge operaer ble regissert av John Ramster, med musikk arrangert av Stephen Higgins, der arier fra barokken ble vevd sammen med norske folkemelodier. Solistene var et internasjonalt ensemble satt sammen av sangere fra Norge, Chile, Italia, Russland og Tyskland sammen med BNOs Unge Stemmer. Festivalprogrammet besto av operagalla, de to nevnte operaproduksjonene, diktopplesning og sang.

Et bredt spekter av aktiviteter inkluderte forfatteren Odveig Klyve, Angedalen Brunns-Sextett og lokale sangere fra Førde – i tillegg til et godt besøkt Bonde-marked. Blant gjestene var artister fra Portugal, som vi planlegger å lage en lignende festival sammen med.

Papirposeprinsessen

Opprinnelig laget BNO Papirposeprinsessen for sommerfestivalen Mimì Goes Glamping med tre unge profesjonelle sangere: Sopranen Elisabeth Gimmestad, tenoren Ole Marius Ryan og bassen Emil Havold Næshagen, sammen med lokale sangere. Men vi ønsket også å bygge videre på vårt gode forhold til Bergen fengsel, avd. Ulvsnesøy, som vi året før (2016) produserte en forestilling sammen med. Med utgangspunkt i workshops med innsatte og ansatte, utviklet vi konseptet videre. Alle på øyen jobbet sammen for å bygge scene, lage rekvisitter, koke mat, danne et kor og gjøre istand et marked, i tillegg til all infrastruktur og markedsføring. Musikalsk leder Stephen Higgins, regissør John Ramster og kormester Håkon Matti Skrede ledet produktive workshops som resulterte i to forestillinger. Innsatte og ansatte, som i begynnelsen uttrykte bekymring og nervøsitet over å skulle delta, ble dypt involvert i prosjektet. Det ferdige resultatet var dramatisk, engasjerende og rørende, og forestillingen ble mottatt med overveldende tilbakemeldinger fra publikum, mange av dem barn.

I november satte BNO Papirposeprinsessen opp på nytt, da med ansatte og elever ved United World College (UWC) Red Cross Nordic i Fjaler i Sunnfjord – med over 18 ulike nasjonaliteter sammen med et syngende og dansende kor, som opptrådte for en fullsatt sal med elever, ansatte og et lokalt publikum.

Opera på Terminus

Konsert og middag på Grand Hotel Terminus er blitt en tradisjon, til fulle hus og stormende jubel. I 2017 sto to av våre fremtidige stjernesolister, Aleksander Nohr og Beate Mordal for en feiende flott konsert sammen med pianisten Lina Braaten.

Hans og Grete

BNO utvidet turné-virkomheten til mindre steder på Vestlandet, og kartla mulighetene for å engasjere lokale barn i forestillingene på hvert konsertsted. Sammen med regissøren James Bonas, utviklet vi en fantastisk ny versjon av Humperdincks opera Hans og Grete med fem flotte unge sangere, nyskapende video-effekter og et virtuost klaverakkompagnement. Truppen reiste fra Førde i Sunnfjord til Bryne i Rogaland via åtte kulturhus, og på hvert sted jobbet vi på forhånd med lokale skoler, og inkluderte elever fra 7. trinn i operaen i roller som engler og savnede barn. Produksjonen ble svært godt mottatt, fikk stor oppmerksomhet fra lokale medier og publikumstallene ble femdoblet sammenlignet med turneen året før.

Otello

Sammen med Bergen Filharmoniske Orkester, under ledelse av sjefdirigenten Ed Gardner, laget BNO en scenisk konsert av Verdis store opera Otello – et av hans siste verk – der ettertraktede sangere fra våre tidligere oppsetninger vendte tilbake til Bergen: Stuart Skelton i tittelrollen, sang Otello for første gang på italiensk, sammen med den strålende sopranen Latonia Moore som Desdemona og barytonen Lester Lynch som Jago. Moore og Lynch hadde begge trollbundet publikummet i Grieghallen i tidligere, i BNOs Aida i 2014. Det internasjonalt sammensatte ensemblet i Otello bestod også av den russiske tenoren Vladimir Dmitruk, mezzosopranen Hanna Hipp og den koreanske bassen Jongmin Park, sammen med et stort kor satt sammen av Bergen Filharmoniske Kor,

Edvard Grieg Kor, Collegium Musicum Kor, Bergen pikekor and Bergen guttekor. Konserten ble streamet live, og fikk terningkast 6 og ros i den internasjonale pressen.

UTVALGTE OMTALER

IL TURCO IN ITALIA, mars 2017
– En brilliant forestilling. NRK Spillerom

– Tar pusten fra deg...Fantastiske sangprestasjoner. Bachtrack

PETER GRIMES på Festpillene
– Det var rett og slett en voldsomt sterk fremføring av Peter Grimes. NRK Spillerom

– En bedre versjon av operaen Peter Grimes får du neppe. Bergens Tidende

MESSIAS på Festspillene
– Enda en fulltreffer fra Bergen Nasjonale Opera. Bergens Tidende

PETER GRIMES i Edinburgh
– A complete success. The Times

– A highlight of this year’s Edinburgh International Festival. The Guardian

– The best Peter Grimes I’ve ever seen. The Spectator

OTELLO
– Storslått Otello i Bergen. Klassisk musikkmagasin

– Tucked away in the far north, Bergen may be a hidden treasure, but, as this performance proved, it’s world class. Opera Today

ANMELDT FESTSPILL

OPPRINNELIG: Den versjonen av «Messias» BNO presenterer på DNS har ingen massiv klang, men går tilbake til kildene, til 1700-tallets musikalske oppførelsespraksis og til den opprinnelige oratorieteksten. FOTO: THOR BRØDRESKIFT, FESTSPILLENE I BERGEN

Magisk og vakker «Messias»

Enda en fulltreffer fra Bergen Nasjonale Opera, mener BTs anmelder.

FESTSPILL MUSIKKTEATER

«Messias»
Av Georg Friedrich Händel
Regi, design, video: Netia Jones
Dirigent: Bjarte Eike
Assisterende musikalsk leder: Michael McCarthy
Barokksolistene, Edvard Grieg Kor, Cathedra, Bergen Nasjonale Opera
Den Nationale Scene

TIRSDAG VAR DET Britten og «Peter Grimes» i Grieghallen. I disse dager presenterer Bergen nasjonale opera (BNO) en magisk, vak-

ker oppsetning av Händels «Messias» på Den Nationale Scene.

SIST VI HØRTE «Messias» under Festspillene, var på avslutningskonserten i 2009. Den gang ble den satt opp slik det var vanlig på 1800-tallet – i en forkortet versjon fremført med stort orkester og et mastodontkor sammensatt av profesjonelle og amatører.

I DEN VERSJONEN av «Messias» BNO nå presenterer, er alt diametralt motsatt. Her er ingen massiv klang, her går vi tilbake til kildene, tilbake til 1700-tallets musikalske oppførelsespraksis og til den opprinnelige oratorieteksten. I orkestergraven sitter Bjarte Eike og de spreke Barokksolistene, på scenen står fire solister og et lite kor med seksten sangere.

Og det er den «komplette» versjonen som fremføres, «Messias» slik Händel tilrettela teksten og musikk i det håndskrevne materialet fra 1741.

VIDEOKUNSTNEREN Netia Jones forvandler denne teksten og musikken til nåtidig, scenisk magi. Det er riktignok ingen fortelling eller «handling» i Händels «Messias». Teksten er en montasje av skriftsteder fra King James' Bible. Men Jones trekker bevegende bilder og rørende scener ut av disse skriftstedene. Hun bygger opp slående, visuelle rom ved hjelp av svart-hvite projeksjoner; hun regisserer og koreograferer korets bevegelser; hun former oratoriet som et drama om sorg og håp, trøst og lindring. Vi ser en menighet i en kirke, vi ser en mor med et sykt barn, vi ser fattige

mennesker samlet omkring et suppekjøkken. En gammel svovelpredikant formanner synderne iblant oss. En engel går gjennom rommet og sprer forsoning.

SCENEBILDET ER vakkert, bevegende, oppløftende. Slik også musikken er det. Bjarte Eike og Barokksolistene legger lette klanger og rytmisk spenstige melodilinjer rundt sangerne. Edvard Grieg Kor og de amerikanske kollegene i Cathedra får Händels satser til å lyse klart og rent samtidig med at de beveger seg omkring i rommet og skaper forunderlige sceniske begivenheter.

DE FIRE SOLISTEN spiller hver sin «rolle» i det billeduniverset Jones har bygget opp. Kateryna Kasper som fremstiller den trøstende engel, synger sopranpartiet

med stor, strålende stemme og flotte forsiringer, mens mezzosopranen Renata Pokupic ikke var helt komfortabel i rollen som den urolige, sørgende moderen på premieren. Pierre Derhet ledet menigheten i rollen som prest og hadde gode innsatser i tenorpartiene.

FORESTILLINGENS store vokalsensasjon er Callum Thorpe. Han synger basspartiet med rungende, malmfull stemme og sikker formsans. Og han har et formidabelt scenisk nærvær i rollen som den tordnende svovelpredikant. Callum Thorpe – husk dette navnet! En fabelaktig sanger, som vi kommer til å høre mer til.

PETER LARSEN
Musikkannmelder

BARN OG UNGE

Bergen Nasjonale Opera engasjerer årlig flere tusen barn og unge i Bergen og Hordaland.

OPERA I SKOLEN

Bergen Nasjonale Opera har som mål å være en pedagogisk ressurs og vil spille en aktiv rolle i utvikling av talent og kompetanse på operafeltet. Fremtidens opera utøvere og elskere er høyt prioritert. Den Kulturelle Skolesekken og Bergen Nasjonale Opera har i en årrekke hatt et godt samarbeid og har sammen to ulike tilbud til skolene: Skriv en opera og Prosjekt Opera.

Vi har, med stor suksess, gjennomført mange Skriv en opera-prosjekter gjennom årene der barna danner et operaselskap og utvikler sin egen opera i løpet av to uker. I 2017 hadde vi et samarbeid med Hardanger Musikkfest på Kinsarvik skole.

I Prosjekt Opera får skolene besøk av Bergen Nasjonale Operas operapedagoger som gjennomfører inspirasjonskurs i forkant av våre forestillinger. Elevene inviteres så til Grieghallen og til generalprøve på en av Bergen Nasjonale Operas operaer. I 2017 gjennomførte vi:

Prosjekt Opera – Il turco i Italia med 367 deltakende elever
Prosjekt Opera – Hans og Grete med 270 deltakende elever.

I 2017 utviklet vi en helt ny skoleforestilling som en del av Prosjekt Opera, Oligarker og odalisker av Vera Rostin Wexelsen, som ble spilt for 650 elever på 10 videregående skoler i samarbeid med DKS Hordaland.

Til sammen var 3137 elever involvert i BNOs pedagogiske program i 2017.

Elever backstage for å hilse på de store operastjernene

Foto: Monika Kolstad, fra Papirposeprinsessen august 2017

PAPIRPOSEPRINSESEN

Urpremiere august 2017 på festivalen Mimì Goes Glamping, Villa Åmot. Spilte også i fengselet på Ulvsnesøy og UWC i Fjaler

John Ramster / Regi
Håkon Matti Skrede / Kormester
Elisabeth Gimmestad / Prinsessen
Ola Marius Ryan / Prins
Emil Havold Næshagen / Drage

Lokale korister fra Førde medvirket på Villa Åmot, innsatte og ansatte på Ulvsnesøy og studenter på UWC i Fjaler.

En ny produksjon fra Bergen Nasjonale Opera

VESTLANDSTURNÉ: HANS OG GRETE

HANS OG GRETE

Engelbert Humperdinck / Musikk
Adelheid Wette / Libretto, oversatt
til norsk av Gunnar Bergstrøm

Stephen Higgins / Musikalsk leder
James Bonas / Regi
Tom Paris / Scenografi og kostyme
Elisabeth Gimmetstad / Grete
Rita Therese Ziem / Hans
Halvor Festervoll Melien / Far
Ingunn Kilen / Mor og heks
Hilde Annine Hasselberg / Jon
Blund og Duggfe

En ny produksjon fra
Bergen Nasjonale Opera

UNGE STEMMER

Gjennom programmet Unge Stemmer støtter Bergen Nasjonale Opera talenter i startfasen av utdanning og karriere.

Mange operahus har talentprogrammer for ferdig utdannede kunstnere. Vårt program er unikt fordi vi støtter unge norske operatalenter mens de studerer. Målet er at disse artistene kommer tilbake for å leve og arbeide i Norge.

Våre unge talenter deltar i vårt program som sangere, statister, korister og ikke minst står de for en del av programmet under festivalen Mimì Goes Glaming.

Talentprogrammet Unge Stemmer ledes av mentor og sangpedagog Simon Kirkbride.

Unge Stemmer støttes av Kavlifondet.

Susanna Yttri Solsrud OG Ingvild Schultze-Florey
medvirket i BNOs produksjon Carmen, august 2017

Marita Lervik
/ Sopran

Studerer ved Leeds College of Music.
Unge Stemmer siden 2015

Kristin Frivold
/ Sopran

Studerer ved Royal Northern College of Music
i Manchester. Unge Stemmer siden 2015

Elizaveta Agrafenina
/ Sopran

Studerer ved Conservatory of Amsterdam.
Unge Stemmer siden 2015

Sondre Landvik
/ Baryton

Studerer ved Royal Northern College of Music
i Manchester. Unge Stemmer siden 2015

Einar Stefánsson
/ Bass

Studerer ved Royal Northern College of Music
i Manchester. Unge Stemmer siden 2016

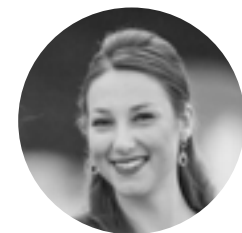
Annette Berning
/ Sopran

Studerer ved American Musical and Dramatic
Academy i New York. Unge Stemmer siden
2016

Martina Starr-Lassen
/ Sopran

Studerer ved Royal Conservatoire of Scotland.
Unge Stemmer siden 2013

Ingvild Schultze-Florey
/ Mezzosopran

Studerer ved Royal Northern College of Music i
Manchester. Unge Stemmer siden 2013

Susanna Yttri Solsrud
/ Sopran

Studerer ved Royal Northern College of Music i
Manchester. Unge Stemmer siden 2015

STIFTELSEN BERGEN NASJONALE OPERA STYRETS RAPPORT 2017

VIRKSOMHETENS ART OG OMFANG

BNO skal produsere opera på høyeste internasjonale nivå og være et knutepunkt for fremragende kunstnerisk kvalitet.

BNO skal presentere forestillinger i stort format med appell til et bredt publikum, og samtidig utfordre etablerte konvensjoner med hensyn til både målgrupper, arenaer og kunstneriske uttrykk. BNO skal være en pedagogisk ressurs og spille en aktiv rolle i utvikling av talent og kompetanse innen operafeltet.

BNO skal være godt forankret i Bergen og Hordalands kunst- og kulturliv og samtidig legge opp til et bredt nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

FORTSATT DRIFT

Årsoppgjør og årsberetning er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Til grunn for dette ligger tilskuddsbrevene for 2018 og stiftelsens langsiktige økonomiske strategi og kunstneriske handlingsplan.

ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen hadde i 2017 totalt 13 faste ansatte fordelt på 10,7 årsverk. Kjønnsfordelingen på disse var 8 kvinner i 6,1 årsverk og 5 menn i 4,6 årsverk. Styret bestod av 12 medlemmer og varamedlemmer, hvorav 5 kvinner. Ansvarsområdene til de fast ansatte fordeler seg slik:

Kunst- og kulturfaglig personale: 7,5 årsverk

Administrativt personale: 3,2 årsverk

I tillegg til de fast ansatte har institusjonen kunstnerisk personale, blant annet solister, regissører, scenografer, koreografer og kostymedesignere på engasjementskontrakter. BNO samarbeider også med mange aktører som bor i landsdelen. Blant disse er solister, korister, dansere, musikere, sceneteknikere, kostyme- og maskepersonale og andre nødvendig frilansere.

Antall årsverk knyttet til innleid personale er beregnet til 28,6 og fordeler seg slik:

Kunst- og kulturfaglig personale :28,1 årsverk

Administrativt personale: 0,5 årsverk

Vi er takknemlige for den betydelige frivillige innsatsen som er knyttet til koret. Vi har beregnet 18 026 frivillige arbeidstimer som er 10,3 årsverk. Bergen Filharmoniske Kor, Edvard Grieg Ungdomskor, Collegiūm Músicūm og studenter fra Griegakademiet har bidratt.

Arbeidsmiljøet i BNO er godt, og sykefraværet i 2017 var særlig lavt. Det har ikke vært tilfeller av skader eller ulykker på personell eller materiell.

MESSIAS

Georg Friedrich Händel, redigert av Malcolm Bruno / Musikk
Utdrag fra King James Bible og The Common Book of Prayer, redigert av Charles Jennens / Tekst

Bjarte Eike / Dirigent
Netia Jones / Regi, design og video
Kateruna Kasper / Sopran
Renata Pokupic / Mezzosopran
Pierre Derhet / Tenor
Callum Thorpe / Bass

Barokksolistene
Edvard Grieg Kor
Cathedra
Michael McCarthy / Kormester

En ny produksjon fra
Bergen Nasjonale Opera,
i samarbeid med Festspillene i
Bergen

MILJØRAPPORT

BNOs virksomhet medfører verken forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø. Vår hovedarena og våre kontorlokaler i Grieghallen er miljøsertifisert som Miljøfyrtårn.

DRIFTEN I 2017

Grunnet sjenerøse gaver fra Meteva AS, Grieg Foundation og Kavlifondet oppnådde BNO 7,65 MNOK i sponsorinntekt i 2017.

I 2016/17 fikk BNO 2 ekstraordinære gaver fra Trond Mohn ved Meteva AS. 5,0 MNOK ble tildelt i 2016 og 5,0 MNOK i 2017. Disse midlene ble mottatt i 2016 og ført som uopptjent inntekt. I etterkant ser vi at disse burde vært inntektsført i 2016 etter nærmere avklaring mot regnskapsreglene, og dette er følgelig tatt høyde for gjennom en korleksjon mot egenkapitalen knyttet til dette forholdet. Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning utløste ytterligere 1,788 MNOK.

SAMARBEID

BNO videreførte samarbeidet med flere lokale, nasjonale og internasjonale partnere i 2017. Vi har utvidet og styrket eksisterende samarbeidsavtaler med Grieghallen AS, Stiftelsen Musikkelskapet Harmonien, Festspillene i Bergen, Barokksolistene, Borealis Festival, Åmot Operagard og Edvard Grieg Kor.

BNO leder det nasjonale nettverket AdOpera hvor vi sammen med fem andre norske operaselskap utvikler operakompetanse gjennom operaproduksjoner og spesialiserte akademier.

BNO er aksjonær og er aktiv samarbeidspartner i både Edvard Grieg Kor AS og Kultur Vest AS.

RESULTAT OG DISPOSISJONER

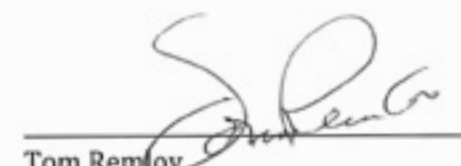
Driften i 2017 har vært finansiert gjennom billettinntekter, sponsorstøtte, prosjekttilskudd og generelle driftstilskudd fra Kulturdepartement, Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune. Driftsinntekter for 2017 var kr 43 789 777 og driftskostnader kr 43 538 300. Netto finansposter beløper seg til kr 56 980. Stiftelsen får i 2017 et årsresultat på kr 308 457. Dette gir stiftelsen en egenkapital pr. 31.12.17 på kr 6 541 845.

Styret er meget tilfreds med resultatet i 2017 og takker administrasjonen og øvrige personale for innsatsen som har bragt både kritikerroste kunstneriske resultater og en markant bedring av stiftelsens økonomistyring med et solid økonomisk resultat som følge. Styret konstaterer at BNOs programmering og drift er klart i samsvar med tilskuddsgivernes føringer og forventninger. Styrets rapport er en frivillig rapportering og følger ikke nødvendigvis reglene i regnskapsloven med hensyn til innhold.

Bergen fredag 09. mars 2018

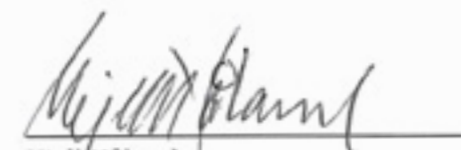
Harald Victor Hove
Styreleder

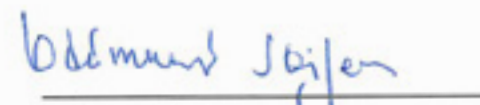
Tom Remlov
Nestleder

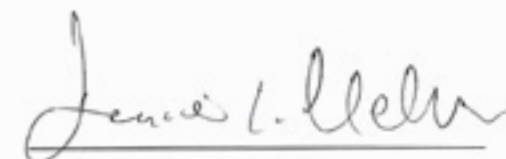
Anne-Kristine Øen

Kjell Håland

Oddmund Søylen

Denise Langridge Mellion

Odd Halstensen

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

RESULTATREGNSKAP 01.01. - 31.12.

	Note	2017	2016
Driftstilskudd		28 949 400	28 415 700
Prosjekttilskudd		2 017 500	781 500
Egeninntekt		12 822 877	10 392 510
Sum driftsinntekt	1	43 789 777	39 589 710
Lønnskostnader, honorarer m.m.	8, 9	22 773 725	18 554 697
Avskrivning	2	195 437	50 384
Annen driftskostnad	9	20 569 137	20 665 922
Sum driftskostnad		43 538 300	39 271 003
Driftsresultat		251 478	318 707
Annen renteinntekt		31 448	26 229
Annen finansinntekt		77 097	1 978
Annen rentekostnad		-44 555	-39 229
Annen finanskostnad		-7 010	-37 811
Resultat av finansposter		56 980	-48 834
Årsresultat	7	308 457	269 873
Sum disponert til annen egenkapital		308 457	269 873

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

BALANSE PR. 31.12.

	Note	2017	2016
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner o.l.	2	689 570	125 798
Sum varige driftsmidler		689 570	125 798
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	5	35 000	35 000
Andre langsiktige fordringer		181 792	346 847
Sum finansielle anleggsmidler		216 792	381 847
Sum anleggsmidler		906 362	507 645
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer		671 851	1 155 078
Andre kortsiktige fordringer	3	1 588 647	2 088 782
Sum fordringer		2 260 499	3 243 860
Bankinnskudd, kontanter o.l.	4	7 445 040	5 536 093
Sum omløpsmidler		9 705 538	8 779 953
SUM EIENDELER		10 611 900	9 287 597

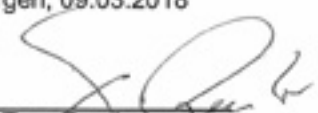
Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera
BALANSE PR. 31.12.

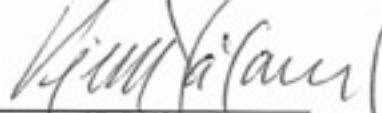
	Note	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital	6	110 000	110 000
Sum innskutt egenkapital		110 000	110 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	6 431 845	1 228 388
Sum opptjent egenkapital		6 431 845	1 228 388
Sum egenkapital		6 541 845	1 338 388
GJELD			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 376 943	1 029 393
Skyldige offentlige avgifter		702 740	733 740
Annen kortsiktig gjeld	3	990 372	6 186 077
Sum kortsiktig gjeld		4 070 055	7 949 210
Sum gjeld		4 070 055	7 949 210
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		10 611 900	9 287 597

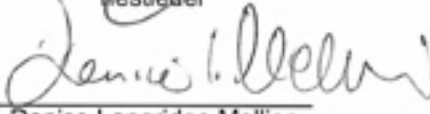
Bergen, 09.03.2018

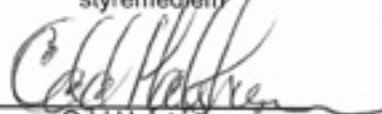

Harald Victor Hove
styreleder

Oddmund Søylen
styremedlem

Tom Remøy
nestleder

Kjell Håland
styremedlem

Denise Langridge Mellion
styremedlem

Odd Halstenisen
styremedlem

Anne-Kristine Øen
styremedlem

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera
BALANSE PR. 31.12.

	2017	2016
EIEDELER		
Anleggsmidler		
Varige driftsmidler		
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner o.l.	689 569,55	125 797,66
1250 Inventar/Kontorutstyr	67 769,81	88 885,87
1253 Datautstyr	621 799,74	36 911,79
Sum varige driftsmidler	689 569,55	125 797,66
Finansielle anleggsmidler		
Investeringer i aksjer og andeler	35 000,00	35 000,00
1820 Aksjer - Kultur Vest/Edvard Grieg Kor	35 000,00	35 000,00
Andre langsiktige fordringer	181 792,00	346 847,00
1396 Depositum	1 000,00	1 000,00
1750 Andre langsiktige fordringer	180 792,00	345 847,00
Sum finansielle anleggsmidler	216 792,00	381 847,00
Sum anleggsmidler	906 361,55	507 644,66

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

BALANSE PR. 31.12.

	2017	2016
Fordringer		
Kundefordringer	671 851,33	1 155 077,75
1510 Kundefordringer	671 851,33	1 155 077,75
Andre kortsiktige fordringer	1 588 647,20	2 088 782,11
1570 Reiseforskudd	3 347,66	5 191,38
1571 Forskudd lønn	1 500,00	0,00
1575 Lønnsforskudd ansatte	27 869,67	11 059,02
1749 Forskuddsbetalte kostnader	1 555 929,87	2 072 531,71
Sum fordringer	2 260 498,53	3 243 859,86
Bankinnskudd, kontanter o.l.	7 445 039,66	5 536 092,79
1900 Kontanter (Valuta)	1 585,95	1 585,95
1910 Kasse	673,18	673,18
1920 BNO Drift 9013 05 20056	6 937 501,43	5 019 822,68
1921 BNO AGA - 3633 31 92599	341,00	340,00
1940 Kontantkasse (Kostyme)	8 195,50	-241,62
1950 BNO Skatt 3624 21 85794	390 929,60	433 462,60
1970 BNO Euro 3625 94 83179	105 813,00	80 450,00
Sum omløpsmidler	9 705 538,19	8 779 952,65
SUM EIENDELER	10 611 899,74	9 287 597,31

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

BALANSE PR. 31.12.

	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD		
EGENKAPITAL		
Innskutt egenkapital		
Grunnkapital	-110 000,00	-110 000,00
2010 Grunnkapital	-110 000,00	-110 000,00
Sum innskutt egenkapital	-110 000,00	-110 000,00
Opptjent egenkapital		
Annen egenkapital	-6 431 844,78	-1 228 387,55
2050 Annen egenkapital	-6 431 844,78	-1 228 387,55
Sum opptjent egenkapital	-6 431 844,78	-1 228 387,55
Sum egenkapital	-6 541 844,78	-1 338 387,55
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	-2 376 942,90	-1 029 392,60
2410 Leverandørgjeld	-2 376 942,90	-1 029 392,60
Skyldige offentlige avgifter	-702 740,47	-733 739,79
2610 Skattetrekk	-364 701,80	-410 139,80
2690 Tjenestepensjon - Ansattes andel	-66,88	0,00
2780 Skyldig arbeidsgiveravgift	-224 916,42	-220 926,44
2781 Arb.giv.avg. pål. feriep.	-113 055,37	-102 673,55
Annen kortsiktig gjeld	-990 371,59	-6 186 077,37
1520 Andre kortsiktige fordringer	-9 638,92	-469,59
2900 Forhandsbet inntekter	-228 435,00	-295 784,00
2920 Skyldig feriepenger	-742 297,67	-669 301,78
2960 Annen påløpt kostnad	0,00	-315 522,00
2998 Annen kortsiktig gjeld	-10 000,00	-10 000,00
2999 Periodisering tilskudd	0,00	-4 895 000,00
Sum kortsiktig gjeld	-4 070 054,96	-7 949 209,76
Sum gjeld	-4 070 054,96	-7 949 209,76
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	-10 611 899,74	-9 287 597,31

Kritikerroste Peter Grimes, et samarbeidsprosjekt mellom Bergen Nasjonale Opera, Bergen Filharmoniske Orkester, Festspillene i Bergen, Edvard Grieg Kor og Bergen Filharmoniske Kor, ble spilt både på Festspillene i Bergen og Edinburgh International Festival i 2017. I Edinburgh ble Peter Grimes kåret til festivalens kunstneriske høydepunkt av britiske medier.

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera
Noter til regnskapet for 2016

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Inntekter

Tilskudd/sponsorbidrag inntektsføres for den periode tilskuddet/sponsorbidraget vedrører. Øremerket tilskudd/sponsorbidrag som ikke er inntektsført i regnskapsåret blir balanseført under annen kortsiktig gjeld. Salg av billetter inntektsføres i den periode forestillingen gjennomføres. Forskuddsbetalte billetter som vedrører forestillinger neste regnskapsår er inkludert i annen kortsiktig gjeld.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Fordringer klassifiseres som omløpsmidler hvis de skal tilbakebetales i løpet av ett år etter utbetalingstidspunktet. For gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler som forringes i verdi avskrives lineært over forventet økonomisk levetid. Anleggsmidlene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld i norske kroner med unntak av andre avsetninger balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Pensjoner

Stiftelsen har en innskuddsordning for sine ansatte. Årets innbetaling utgjør kostnaden for stiftelsen til ordningen.

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera
Noter til regnskapet for 2017

Note 1 Tilskudd og driftsinntekter

	2017	2016
Driftstilskudd		
Kulturdepartementet	20 250 000	19 891 000
Bergen kommune	4 339 400	4 262 700
Hordaland fylkeskommune	4 360 000	4 262 000
Sum	28 949 400	28 415 700

Prosjekttilskudd		
DKS Bergen	230 000	144 500
DKS Hordaland	-	-
Andre tilskudd		637 000
Gaveforsterkning Kulturdepartementet	1 787 500	-
SUM	2 017 500	781 500

Egeninntekt		
Konsserter/forestillinger/salg til samarbeidspartnere	5 081 443	7 495 229
Sponsorstøtte Grieg Foundation	500 000	500 000
Sponsorstøtte Kavlifondene	150 000	150 000
Sponsorstøtte Meteva	7 000 000	2 105 000
Andre inntekter	104 929	142 281
SUM	12 836 372	10 392 510

Note 2 Varige driftsmidler

	Utstyr	Totalt
Balanseført verdi 01.01.	125 798	114 419
Årets tilgang	759 209	759 209
Årets avskrivninger	195 437	50 384
Balanseført verdi 31.12.	689 570	689 570

Avskrivningsplan	Lineær
Levetid	3 - 10

Note 3 Fordringer og gjeld

Fordringer med forfall senere enn 1 år

	2017	2016
Depositum	1 000	1 000
Forskuddsbetalte kostnader	181 792	345 847
Sum	182 792	346 847

Selskapet har ikke langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år.

Posten andre fordringer består av:

	2017	2016
Forskuddsbetalte kostnader oppsetninger	1 555 930	2 072 532
Andre kortsiktige fordringer	32 717	16 250
Sum	1 588 647	2 088 782

Posten annen kortsiktig gjeld består av:

	2017	2016
Forskuddsbetalt inntekt	228 435	5 190 784
Feriepenger	742 298	669 302
Avsatt pensjonskostnader 2016	-	315 522
Annen kortsiktig gjeld	19 639	10 470
Sum	990 372	6 186 077

Note 4 Bundne midler og ubenyttet driftskreditt

I posten bankinnskudd inngår bundne skattetrekksmidler med kr 390 930

Stiftelsen har driftskreditt på 800.000. Ubenyttet andel er kr 800 000.

Note 5 Investering i aksjer og andeler

	Bokført kostpris	Eierandel	Egenkapital
Kultur Vest AS	25 000	8,30 %	
Edvard Grieg Kor AS	10 000	33,33 %	575 959

Note 6 Grunnkapital

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera er en stiftelse som ble etablert 23. november 2005. Grunnkapitalen er kr 110 000.

Note 7 Egenkapital

	Grunn-kapital	Annen Egenkapital	Sum
Egenkapital 01.01.	110 000	1 228 388	1 338 388
Årets resultat		308 457	308 457
Korrigerings tidligere års feil		4 895 000	4 895 000
Egenkapital 31.12.	110 000	6 431 845	6 541 845

Korrigerings tidligere års feil knytter seg til mottatt gave i 2016 som ble balanseført som uopptjent inntekt i 2016 årsregnskapet.

Note 8 Pensjoner

Stiftelsen har ordning med offentlig tjenstepensjon. Ordningen har per 31.12.17 13 aktive medlemmer.

Note 9 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.

Lønnskostnader	2017	2016
Lønnskostnader	8 594 299	7 822 684
Arbeidsgiveravgift	1 383 688	1 188 545
Pensjonskostnader	533 244	660 253
Honorarer mv til eksterne	12 230 749	8 839 916
Andre lønnsrelaterte ytelser	31 745	43 298
Sum	22 773 725	18 554 697

Gjennomsnittlig antall årsverk fast ansatte	10,7	9,7
---	------	-----

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn	1 185 682	225 000

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styreformann eller andre nærstående parter. Det er ingen enkelt lån/sikkerhetsstillelser som utgjør mer enn 5 % av selskapets egenkapital.

Revisor	2017	2016
Kostnadsført godtgjørelse til revisor fordeler seg slik :		
- revisjon inkl. teknisk utarbeidelse av regnskap	80 000	111 750
- Annen bistand	12 500	7 000
Sum godtgjørelse til revisor inkl. mva	92 500	118 750

Posten annen driftskostnad består av:	2017	2016
Produksjonskostnader	14 358 300	14 592 071
Reise, opphold, diett	1 894 871	2 388 065
Leiekostnader	965 588	929 658
Salg/Marked/Info	1 264 297	1 082 600
Andre driftskostnader	2 086 081	1 673 527
Sum	20 569 137	20 665 922

Til styret i Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Bergen Nasjonale Operas årsregnskap som viser et overskudd på kr 308 457. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av all informasjon i årsrapporten, med unntak av årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

PricewaterhouseCoopers AS, Sandviksbodene 2A, Postboks 3984 - Sandviken, NO-5835 Bergen

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende notepplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsplysninngene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsplysninngene ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsplysninngene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

(2)

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Bergen, 9. mars 2018

PricewaterhouseCoopers AS

Jan Roger Hånes

Statsautorisert revisor

(3)

BERGEN NASJONALE OPERA

www.bno.no
www.facebook.com/bergennasjonaleopera
www.twitter.com/bergenopera
www.instagram.com/bergenopera
www.youtube.com/bergennasjonaleopera

